

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

16. An intrantes in Parlamento quoad justitiam donativi, & Ministri Regis
quoad justitiam tributorum teneantur sequi opinionem probabiliorem,
probabili relicta? Ex quo sequitur, an iudex teneatur ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

RESOL. XV.

Quinam Theologi, & quomodo consulendi sunt à Proregibus, & ab intrantibus in Parlamentum pro resolutione iustitiæ donatiui? Ex part. 1. tract. 3. Refol. 32.

Hanc questionem tetigit pulchrè Ioan. Marquez in suo Guber. Christian. lib. 1. cap. 16. ubi sic asserit] Deuense procurar para materias semejantes, los mayores letrados de los Reynos, tambien seria razon buscar los mas libres de esperanças temporales, y los que de ninguna manera auian de ser oyados son vnos hombres, que viuen de descenbrir arbitrios, con que enriqueçam los Principes, y pedir mercedes por ellos: por que de ordinario suelen dar en medios, ó poco iustificados, ó impossibles de reducir à practica, demasado menudos, y algunas vezes indientes. Propuesto el caso se dexarvan los Theologos en toda libertad, y se les dara à entender, que el Principe, dessea saber la verdad: aunque sea contra su prouecho, sin a egarles que otros Theologo han firmado en fauor del Rey, y seria diligencia noble, que los Reyes hiziesen mercedes à los, que no se conforman en todo con su prouecho, aun con mayor declaracion, que se le iustifican. Hæc ille. Quæ omnia vtinam Principes obleruarent. Et hæc dicta sufficiant circa materiam Parlamentorum. Faxit Deus: vt bono communi aliquando deferuatur.

RESOL. XVI.

An intrantes in Parlamentum quoad iustitiæ donatiui, & Ministri Regis quoad iustitiæ tributorum teneantur sequi opinionem probabiliorum, probabiliter relicta?

Ex quo sequitur, an iudex teneatur relinquere opinionem probabilem, & sequi probabiliorum? Ex p. 1. tr. 3. Ref. 20.

Affirmatiuè videtur respondendum ex sententia Valq. de rest. cap. 6. §. 3. dub. 5. num. 75. cum Molf. in sum. tom. 2. tract. 12. cap. 22. num. 75. Et ratio est: quia tales constituuntur, vt Iudices inter Regem, & populum, vtùm donatiuum sit præbendum, & tributum sit imponendum, necne: sed Iudex tenetur relinquere opinionem probabilem, & sequi probabiliorum, vt docent Tanner. in 2. 2. disp. Refol. 20. 21. 4. quest. 4. dub. 6. num. 118. Filliuc. tom. 2. tract. 21. cap. 4. num. 144. Regin. tom. 1. lib. 3. cap. 19. num. 99. §. in §. Sed Valent. tom. 3. disput. 5. punct. 4. dub. 3. Becanus in hic & seq. part. 2. tract. 1. cap. 4. quest. 9. num. 14. præter illos, quos citant, & sequuntur Sanchez, & Bonac. ubi in §. Sed quia præ, Ergo. Sed opinio contraria videtur etiam mihi ad medium, vt in tom. 9. probabilis, sicut visa est Sanchez, & Bonacine: illi tr. 1. Ref. 37. in Opere moral. tom. 1. lib. 1. cap. 6. num. 47. huic tract. cursum in §. de legib. disput. 2. quest. 4. punct. 9. num. 13. & præter sex classicos DD. quos ipsi citant, tenet etiam hanc sententiam doctus Iuriconsultus Morla in emporio iuris, part. 1. tit. 2. quest. 2. & ex Theologis Lorca in part. 2. tom. 1. disput. 39. membr. 2. Martinez in part. 2. tom. 1. quest. 29. art. 6. dub. 6. concl. 2. Aluarez ibidem, disp. 80. num. 12. Delrius in disquis. mag. lib. 5. quest. 1. §. quia quotiescunque. Hieron de Rua in suis controu. tom. 2. contr. 6. scholastica Sancius in selectis. disp. 44. num. 50. & §. 4. Fagandez Præcep. 2. lib. 3. cap. 4. num. 11.

Sup hoc in tom 8 tr. 1. sequi probabiliorum, vt docent Tanner. in 2. 2. disp. Refol. 20. 21. 4. quest. 4. dub. 6. num. 118. Filliuc. tom. 2. tract. 21. cap. 4. num. 144. Regin. tom. 1. lib. 3. cap. 19. num. 99. §. in §. Sed Valent. tom. 3. disput. 5. punct. 4. dub. 3. Becanus in hic & seq. part. 2. tract. 1. cap. 4. quest. 9. num. 14. præter illos, quos citant, & sequuntur Sanchez, & Bonac. ubi in §. Sed quia præ, Ergo. Sed opinio contraria videtur etiam mihi ad medium, vt in tom. 9. probabilis, sicut visa est Sanchez, & Bonacine: illi tr. 1. Ref. 37. in Opere moral. tom. 1. lib. 1. cap. 6. num. 47. huic tract. cursum in §. de legib. disput. 2. quest. 4. punct. 9. num. 13. & præter sex classicos DD. quos ipsi citant, tenet etiam hanc sententiam doctus Iuriconsultus Morla in emporio iuris, part. 1. tit. 2. quest. 2. & ex Theologis Lorca in part. 2. tom. 1. disput. 39. membr. 2. Martinez in part. 2. tom. 1. quest. 29. art. 6. dub. 6. concl. 2. Aluarez ibidem, disp. 80. num. 12. Delrius in disquis. mag. lib. 5. quest. 1. §. quia quotiescunque. Hieron de Rua in suis controu. tom. 2. contr. 6. scholastica Sancius in selectis. disp. 44. num. 50. & §. 4. Fagandez Præcep. 2. lib. 3. cap. 4. num. 11.

5. Et ratio est, quia Iudex videtur prudenter agere, sequendo opinionem Probabilem relicta probabiliorum, & ob id non videtur acceptor personarum: nam opinio illa probabilis contulit illi facultatem iudicandi, iuxta quam maluerit opinionem: fateor tamen, primam sententiam esse probabiliorum. Sed non damnarem Dominos, qui in Parlamento probarent donatiuum Sereniss. Regis, sequendo opinionem probabilem, circa iustitiæ ipsius donatiui, maximum enim onus haberent, & multis scriptulis implicarentur, ad cognoscendum probabiliorum, & probabilem opinionem. Et hanc sententiam in terminis tenet Per. à Nauarr. de restit. lib. 3. c. 1. num. 268. & 196. Vide etiam circa præsentem materiam Suarez de restit. lib. 1. cap. 18. numer. 19. & Lessium lib. 2. cap. 33. an. 11. numer. 42.

RESOL. XVII.

An liceat in Parlamento exteris effecere Regnicolam? Et explanatur, quod in magnam Regni vtilitatem redundaret, vt non exteri, sed ex natione ad beneficium assumantur. Ex part. 1. tract. 3. Ref. 6.

In magnam Regni vtilitatem redundare, vt non exteri, sed ex natione ad beneficia assumantur, docent doctissimi Iuriconsulti Hispani, & præcipuè inter illos Olibanus de iure fisci, cap. 21. num. 14. Alfonso de Azeved. tom. 1. lib. 1. tit. 3. lib. 1. numer. 1. & seq. Georgius de Cabelo lib. 4. de iur. patronatu Regie Corona, cap. 20. per tot. Salazar. do in addit. ad pract. crim. Diaz, tom. 1. cap. 5. §. Humilitas in l. 13. tit. 15. par. 1. gloss. 2. num. 3. Paz in l. 3. Tom. num. 374. Perez lib. 1. tit. 3. leg. 18. in gloss. 1. que ninguno extranero, Ramirez in tract. de leges, §. 27. num. 16. Barbola in collect. tom. 1. lib. 1. tit. 4. cap. 4. num. 7. cum aliis in l. Ecclesia. C. de Episc. & Cler. & in cap. bene el. 2. fin. de postul. Pralat. Quia textus commendat in terminis pro casu nostro Lucio Penn. in l. quisquis. C. de omni agro deserto lib. 11. vbi etiam asserit pro hac conclusione totam dist. 71. Decreti facere. Et hoc etiam docent ex Theologis præter Sotum, & Salonium, Acofta in Bulla hinc. quest. 79. Rodriquez etiam in Bull. Cris. §. 9. in addit. fol. mihi 158. Rebilius de obligat. inst. part. 1. lib. 3. quest. 4. numer. 2. Valentia tom. 3. disp. 22. dub. 5. num. 3. Turrian. in 2. 2. tom. 2. disp. 22. dub. 5. num. 3. Nauarr. de restit. lib. 2. cap. 2. num. 165. & Lessium in summa, tom. 2. tract. 7. cap. 2. diff. 6. Et ratio est, quia homines naturales eius provincie, communitate vtiliores sunt Ecclesiis, & maiori affectu eas prouident, maiorémque curam adhibent in earum gubernatione. Secundo, Regnicola magis resident in Ecclesiis suis, quam exteri, qui facilius habent occasione se eximendi à residentia; & solent committere beneficia pensionibus impositis, quod redundat in damnum Ecclesiarum. Tertio, & hoc est maximum argumentum, incolæ ea spe animantur, eorum filios literis, ac bonis moribus imbueret, & informare, maxime cum ipsi suo labore decimas, & in forma sunt beneficia, soluant. Vnde in Hispania, vt notat Henricus in summa, lib. 1. cap. 12. num. 6. extraneus, est incapax per legem Regni ad obtinendum beneficia, ita vt ipso facto amittat beneficia obtenta. 2. Ex his manifestè apparet, quam caute, & discretè scilicet in Parlamento, sint exteri inter Regnicolas admittendi; nisi qualitas personæ sit ita consideranda, vt hoc effecere redundaret in ipsius Regni, & Ecclesiarum vtilitatem. Sed experientia, vt plurimum, contrarium demonstrat. Caueant igitur, hoc facere propter humanos fauores, in damnum propriæ nationis.